

Sakinlerin Gözünden Huzurevi Yaşamını Anlamak

Levent Taş*

Gülçin Cebecioğlu**

Ali Hikmet Korkmaz***

* Dr. Öğr. Üyesi,
Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Sosyoloji
Bölümü,
leventtas77@yahoo.com

Kırşehir/TÜRKİYE

** Arş. Gör. Dr.,
Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Sosyoloji
Bölümü,
aktas_glcn@hotmail.com

Kırşehir/TÜRKİYE

*** Arş. Gör.,
Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Antropoloji
Bölümü,
ali.korkmaz@ahievran.edu.tr

Kırşehir/TÜRKİYE

Gönderim / Received:
04.06.2022

Kabul / Accepted:
19.12.2022

**Alan Editörü / Field
Editor:**
Reşat Açıkgöz

Öz

Çalışmada yaşlı bireylerin huzurevi yaşamına bakışı ele alınmaktadır. Huzurevleri toplum açısından düşkün ve kimsesiz kişilerin yaşadığı yerler gibi görülür. Yaşlanmayla birlikte ortaya çıkan sosyal, psikolojik ve ekonomik vb. değişimler birçok dezavantaja neden olmaktadır. Huzurevleri ile yaşlıların karşılaştıkları dezavantajların ve sorunların en aza indirilmesi hedeflenmektedir. Özellikle barınma, beslenme ve güvenlik gibi ihtiyaçların karşılanmasında ortaya çıkan dezavantajların giderilmesinde huzurevlerinin pek çok katkısının olduğu düşünülmektedir. Bu konuda araştırmalar yapılmasına karşın huzurevi sakinlerinin huzurevi yaşamı hakkındaki düşünceleri akademik açıdan yeterli ilgiyi görmemektedir. Bu çalışmada sakinlerin gözünden huzurevi yaşamının özünün anlaşılması amaçlanmıştır. Bu amaçla katılımcıları huzurevi yaşamını tercihe götüren nedenlere ve huzurevi yaşamındaki deneyimlerine odaklanılmıştır. Araştırmada fenomenolojik nitel araştırma deseni benimsenmiştir. 2019 yılı Mayıs ve Haziran aylarında 21 katılımcı ile 30-60 dakika süren derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Verilerin analiz edilmesi sonucunda huzurevi sakinlerinin huzurevi yaşamını tercih etme sebepleri olarak ekonomik yetersizlik, sosyal destek ihtiyacı, huzur ve özgürlük arayışı tespit edilmiştir. Ayrıca sakinler huzurevi yaşamını gündelik ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabildikleri konforlu bir yaşam olarak tanımlamaktadır. Ancak sakinlerin gözünde huzurevi yaşamının ailenin sağladığı sosyal ve psikolojik destekten yoksun bir yaşam olduğu anlaşılmaktadır. Bu temalar çerçevesinde huzurevi yaşamının özünün zorunluluk, konfor ve özlem kavramlarıyla tanımlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Huzurevi, yaşlı, yaşlılık, yaşlı bakımı, fenomenoloji.

Nursing Home Life from Residents' Perspective

Abstract

In this study, the thoughts of elderly individuals on nursing home life are discussed. Nursing homes are seen as places where destitute and lonely live in society. Social, psychological, and economic changes etc. that occur with an aging cause many disadvantages. The main goal is to minimize the disadvantages and problems that are faced by elderly people in nursing homes. It is thought that nursing homes have many contributions to the disadvantages that arise especially in meeting the needs such as shelter, nutrition, and security. Although many researches have been done, the thoughts of nursing home residents about nursing home life do not gain sufficient academic attention. In this paper

it is aimed to figure out the essence of nursing home life from the residents' perspective. For this purpose, it is mainly focused on the reasons why residents prefer nursing home life and their experiences in nursing homes. In this study phenomenological qualitative research design was adopted to find out what are the experiences and thoughts of the participants. In-depth interviews lasting 30-60 minutes were conducted with 21 participants in May and June 2019. As a result, the reasons for the nursing home residents to prefer nursing home life were determined by the themes such as financial difficulties, the need for social support, and the search for peace and freedom. In addition, residents define nursing home life as a comfortable life where they can easily meet their daily needs. However, it is understood that nursing home life is a life devoid of the social and psychological support provided by the family for some of the residents. Within the framework of these themes, it was concluded that the essence of nursing home life can be defined by the concepts of necessity, comfort and longing.

Keywords: Nursing home, elderly, elderliness, elderly care, phenomenology.

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu huzurevlerinde yaşayan bireylerin huzurevi deneyimleridir. Çalışmada huzurevi yaşamının özünün sakinlerin ortaklaşan deneyimlerinden ve düşüncelerinden hareketle tanımlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla sakinlerin huzurevini tercih nedenleri ve huzurevi yaşamını nasıl tanımladıkları sorgulanmaktadır. Bilindiği üzere yaşlılık dönemi bireyin sağlık sorunlarıyla beraber sosyal hayattan uzaklaşmakla birlikte sevgi ve ilgiye ihtiyaç duyduğu kırılmalı bir dönemdir (Aktaş Polat ve Hira, 2017, s. 3252). Birey yaşlanınca hem biyolojik yaşlanmanın getirdiği sorunlarla hem de toplumsal statüsündeki değişmelerin sonucunda ortaya çıkan sosyal sorunlarla başa çıkmak zorunda kalmaktadır. Yaşlı bireyler karşılaştıkları güçlükler nedeniyle toplumsal yaşama katılmada zorluklar yaşarken dezavantajlı duruma düşerek toplumsal dışlanmaya maruz kalabilmektedirler. Bu durum yaşlı bireyleri kırılmalı bir sosyal kategori haline getirmektedir.

Yaşlanmayla birlikte gelen dezavantajlı konumdan bireylerin nasıl korunabileceği; beslenme, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçların nasıl karşılanacağı önemli bir sorundur. Bu sebeple yaşlı bireylerin karşılaştıkları dezavantajların azaltılması sosyal politikaların hedeflerinden birisi olmuştur. Her ne kadar sosyal politikalar ile toplum yararının gözetilmesi hedeflense de uygulamada aksaklıklar çıkabilir ya da istenilen amaca ulaşılamayabilir. Aksaklıkların açığa çıkarılabilmesi için sosyal politikaların hedef aldığı kitleyi mutlaka dikkate alması, onların sesine kulak vermesi gerekir. Bu nedenle bu çalışma ile huzurevi sakinlerinin huzurevi yaşamı hakkındaki düşünceleri ortaya konularak, sakinlerin bakış açısından pratikteki durum anlaşılmasına çalışılmaktadır.

Dünya nüfusunun giderek yaşlandığı düşünüldüğünde yaşlı bireylerin karşılaştığı sorunların giderek daha da önemli bir toplumsal problem haline geleceği öne sürülebilir. Aslında gelişmiş ülkeler başta olmak üzere dünya çapında bir sorun haline gelen nüfusun yaşlanması önemli sonuçlar doğurabilecek bir 'saatli bomba' gibidir (Kresl ve Letri, 2010, s. 1). Yaşlanmayla birlikte karşılaşılan dezavantajlar temel gereksinimlerin giderilmesinden sosyalleşmeye kadar pek çok noktada kurumlardan yardım alma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Şentürk, 2018, s. 239-240). Bu ihtiyacı karşılayan kurumlardan biri de bu çalışmanın sahasını oluşturan huzurevleridir. Huzurevleri, yeti kaybı yaşayan zayıf ve/veya güçsüz yaşlı bireylerin bağımsız kalabilecekleri ve gerektiğinde bakım alabilecekleri güvenli ve sosyal bir yaşam ortamı sunmayı amaçlayan kurumlardır (Van Bilsen, vd., 2008). Bu yönüyle huzurevleri yaşlı bireylerin ihtiyaç duydukları noktalarda destek sağlayarak karşılaştıkları dezavantajları ortadan kaldırmayı ya da azaltmayı sağlayan kurumlar olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'de de yaşlıların evde bakımı yaygın olmasına karşın huzurevleri giderek yaygınlaşmaktadır (Görgün Baran, vd., 2005, s. 271). Bu bağlamda ülkemizde yaşlılara yönelik uygulanan politikaların emeklilik, bakım hizmetleri ve sosyal yardımlar olmak üzere üç boyutu vardır (Taşçı, 2016, s. 42). Bu sınıflamada bakım hizmetleri çerçevesinde hizmet veren huzurevlerinde barınma, güvenlik ve günlük ihtiyaçların karşılanmasını amaçlamaktadır. Destekleyici kurumlar olarak olumlu işlevler gördüğü kabul edilen huzurevlerinin yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını karşılayarak ailenin fonksiyonlarını devralması beklenmektedir. Bununla birlikte huzurevleri çoğu zaman kimsesiz, sokakta kalmış insanların barınağı olarak görülür. Bu nedenle huzurevlerine toplumun bakışı çoğunlukla olumsuzdur. Örneğin Şenol ve Erdem (2017, s. 47) huzurevinde yaşayan yaşlı kadınların huzurevi algısına ilişkin çalışmalarında yaşlı kadınların huzurevlerine karşı olumsuz duygulara sahip olduklarını ortaya koymuşlardır.

Huzurevlerinin yaygınlaşmasına karşın huzurevi yaşamı yeterli düzeyde dikkat çeken bir konu olmamıştır. Bu nedenle kimi zaman mecburiyetten kimi zaman ise gönüllü olarak tercih edilen huzurevleri, sakinlerin deneyimlerinin ortaya konulması ve bu deneyimler dikkate alınarak

huzurevlerindeki yaşamın planlanması sakinlerin mutluluğu ve huzurevlerinin amaçlarına ulaşması açısından önem taşır.

Bu çalışmada huzurevlerinin olumlu ve olumsuz etkilerine odaklanmaktansa huzurevi sakinlerin deneyimlerinden hareketle huzurevi yaşamının nasıl bir yaşam olduğu sorgulanmaktadır. Bu sorgulama iki problem cümlesi ile formüle edilmiştir. Birinci problem cümlesi 'Sakinler huzurevi yaşamını hangi deneyimler sonucunda tercih etmişlerdir?' şeklinde ifade edilmiştir. İkinci problem cümlesi ise 'Sakinlerin huzurevi yaşamındaki ortaklaşan deneyimleri ve düşünceleri nelerdir?' şeklinde ifade edilmiştir. Çalışma bu problem cümleleri çerçevesinde tasarlanırken fenomenolojik nitel araştırma deseni benimsenmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların konu ile ilgili deneyimlerinden ve huzurevi yaşamı hakkındaki düşüncelerinden hareketle huzurevi yaşamının özünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla sakinlerin huzurevi yaşamında ortaklaştıkları deneyimler ve düşünceler belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın verileri 21 katılımcı ile yapılan derinlemesine görüşmelerin dökümlerine dayanmaktadır. Elde edilen veriler MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda birinci problem cümlesiyle ilgili olarak sakinlerin ekonomik yetersizlik, sosyal destek ihtiyacı, huzur ve özgürlük arayışı gibi birbirinden farklı deneyimler sonucunda huzurevi yaşamını tercih ettikleri anlaşılmıştır. Araştırmanın ikinci problem cümlesi ile ilişkili olarak da sakinlerin huzurevi yaşamını rahatlık ve konforla özdeşleştirmelerine karşın huzurevi yaşamının aile yanında yaşamının yerine geçemeyeceği düşüncesinde oldukları anlaşılmıştır. Çalışmada huzurevi yaşamının özünün zorunluluk, konfor ve özlem kavramlarıyla tanımlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Başka bir ifadeyle huzurevi yaşamının ailenin sağladığı sosyal desteğin sağlanmasında yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte huzurevleri pratikte yaşlı bireylerin karşılaştıkları birçok soruna çözüm üretmektedir. Bu sorunlar toplumun yarattığı güçlükler olmakla birlikte yaşlı bireyleri dezavantajlı konuma düşürmektedir. Bu sebeple huzurevlerini, olumsuz bir yargıyla, kimsesizler, düşkünler ve başarısız bireylerin bulunduğu yerler olarak görmek ve yaşlı bireyleri suçlamak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Diğer taraftan söz konusu olumsuzlukları yaşlılığa eşlik eden eksikliklerin zorunlu ve doğal bir sonucu olarak değerlendirerek normalleştirmek de doğru bir tutum olmayacaktır. Çünkü bu çalışmanın da ortaya koyduğu gibi bireyleri huzurevi yaşamına iten olumsuzluklar toplum tarafından yaratılan dezavantajlardır. Bu nedenle bu duruma yol açan toplumsal şartların iyileştirilmesine yönelik araştırmaların yapılmasına ihtiyaç olduğunu da vurgulamak gerekmektedir.

Yaşlanmayla Birlikte Karşılaşılan Dezavantajlar ve Huzurevleri

Dezavantajlı gruplar toplumsal kaynaklardan yararlanamayan, bu kaynaklardan yararlanabilmek için desteğe ihtiyaç duyan ve ayrımcılığa maruz kalan bireyleri kapsamaktadır (Taş ve Arık, 2020, s. 15). Bireyler yaşlanmayla birlikte sosyal, ekonomik ve fizyolojik değişimlerin doğurduğu dezavantajlarla karşılaşabilmektedirler. Ancak yaşlı bireylerin tamamı yaş ayrımcılığına bağlı dezavantajlar nedeniyle güçlük yaşamazlar (Görgün Baran, 2020, s. 53). Çünkü bazı bireyler toplumsal konumlarına, bakış açılarına ve ekonomik güçlerine bağlı olarak dezavantajlarla baş edebilmektedirler.

Yaşlı bireylerin dezavantajlı konuma düşmesi birçok faktöre bağlı olmakla birlikte fiziksel güç kayıpları, aile kurumunun geçirdiği yapısal dönüşüm ve çalışma hayatından çekilme başlıca etkenlerdir. Kentleşmenin artışı, çekirdek ailenin ortaya çıkışı, ekonomik sorunlar, kadınların daha çok istihdam edilmesi, küçülen konutlar ve gençlerin yaşlılık hakkındaki düşünceleri vb. olgular yaşlıların evde bakımını önemli ölçüde etkilemiştir (Ardahan, 2010, s. 27). Kentleşmeyle birlikte çekirdek aile yapısının yaygınlaşması yaşlı bireylerin aile içindeki statüsünü değiştirmiştir. Çekirdek ailede yer bulamayan yaşlı bireyler yalnız yaşama ya da huzurevleri gibi alternatifleri tercih etmek durumunda kalmışlardır (Talu, 2019, s. 158).

Bu faktörler bir arada değerlendirildiğinde fiziksel/fizyolojik değişimler ile toplumsal değişimler olmak üzere iki kategoride değerlendirilebilir. Fiziksel/fizyolojik değişimler, yaşlanmayla birlikte bireylerin güç kaybı, hareket kabiliyetinin azalması, yaşa bağlı hastalıkların artması gibi değişimleri kapsar. Bu süreç biyolojik yaşlanma olarak adlandırılmaktadır (Şentürk, 2018, s. 25-26). Biyolojik yaşlanma gündelik yaşamın devam ettirilmesini ve temel ihtiyaçların karşılanmasını zorlaştırdığı gibi bireylerin toplumdaki konumlarını ve toplumla etkileşimlerini de etkileyebilmektedir. Fiziksel sağlığın bozulması ve hareket kabiliyetindeki sınırlılıklar yaşlı bireylerin yaşadıkları dezavantajları etkilemekte ve dezavantajların birikmesine neden olmaktadır (Heap ve Fors, 2015, s. 427-428).

Yaşlı bireylerin dezavantajlı konuma düşmelerinde etkili olan toplumsal değişimler ise bireylerin içinde bulunduğu toplumun yapısındaki değişimlerle birlikte bireyin statüsünde ve yaşam tarzında meydana gelen değişiklikleri ifade etmektedir. Modernleşmeyle birlikte yaşlılar sosyal izolasyon, yalnızlık, istihdam, yoksulluk, bağımlılık, bakım, ihmal, istismar ve ayrımcılık gibi birçok sorunla karşılaşmaktadırlar (Eryiğit Günler, 2020, s. 480-482). Modernleşmeyle birlikte yaşlılar toplumdaki saygınlık ve statülerini yitirmişlerdir (Kaya, 2017, s. 427). Yaşlı bireyler geleneksel toplumlarda yüksek statüye sahip bireylerdir. Ataerkil aile yapısının hâkim olduğu geleneksel toplumlarda en genel haliyle mülkiyetin öncelikli sahibi olarak görülen yaşlı bireyler aynı zamanda siyasi ve ekonomik gücün de sahibidirler (Koroğlu ve Koroğlu, 2015, s. 814). Bu toplumlarda hayat tecrübeleri fazla görüldüğünden bilgi aktarma ve rehberlik sağlamada yaşlı bireylere olan ilgilinin oldukça fazla olduğu göze çarpmaktadır (Artan, 2017, s. 67-68). Dahası yaşlı bireylerin bilgiyi nesiller arasında aktarıyor olmaları onların aile ve toplum içerisindeki statüsünü ayrıca artırmaktadır (Özütürker, 2021, s. 3043; Tezcan, 1989, s. 71). Saygı duyulan ve otorite sahibi olan yaşlı birey aile içerisinde de en yüksek statüye sahip olup ekonomik, sosyal hemen her alanda karar verici kişi pozisyonundadır (Artan, 2017, s. 67-68).

Modernleşmeyle birlikte geleneksel yaşlı bireylerin otorite, rol ve sorumluluklarında önemli değişiklikler meydana gelmiştir (Öz, 2002, s. 20). Hızlı sanayileşme ile birlikte geniş ataerkil aile yapısından çekirdek aileye dönüşüm meydana gelmiştir. Aile yapısında meydana gelen bu değişimle birlikte aile üyelerinin kent yaşamında farklı rollere sahip oldukları göze çarpmaktadır. Bu değişimler yaşlı bireylerin toplumsal dışlanmaya maruz kalmalarına neden olmaktadır (Çunkuş, Taşdemir Yiğitoğlu ve Akbaş, 2019, s. 62). Zira modern toplumlarda artık tarım ve toprak eski dönemlerdeki gibi öneme sahip değildir. Genç nesillerin anne ve babalarından daha eğitilmiş ve daha yüksek statüde yer almaları yaşlı bireylerin liderlik rollerinin etkisinin azalmasına sebep olmuştur (Lowry, 2009, s. 506; Tufan, 2002, s. 9). Genç nesiller artık kendi imkânlarıyla gelirlerini sağladıklarından sahip oldukları bu ekonomik özgürlük ile sağlık ve eğitim gibi diğer daha pek çok kurumda sahip oldukları güven düzenekleri yaşlı bireylere olan bağlılığı ve bağımlılığı azaltmıştır (Kalaycı ve Özkul, 2017, s. 91). Bu noktada çocuklar evden ayrılmakta ve geride kalan yaşlı bireyler ise kendilerini yalnız, çaresiz ve desteksiz hissedebilmektedirler (Bahar, Bahar ve Savaş, 2009, s. 87-88). Modernleşme ile toplumda hâkim olmaya başlayan bireyselleşme kültürünün etkisi ile aile içerisindeki yaşlı bireylere bakmanın bireysel özgürlükleri kısıtladığına ilişkin bir anlayışın yaygınlaştığı göze çarpmaktadır. Öyle ki bu anlayışa göre yaşlı birey ya kendi bakımını üstlenecek veyahut da devlet tarafından sağlanan olanaklardan yararlanacaktır (Özmete, 2017, s. 223). Aile ve akrabalık ilişkilerindeki dayanışma biçimlerinin dönüşümü yaşlıların söz konusu sosyal destekten mahrum kalmaları ile sonuçlanmaktadır. Özellikle kentsel yaşamda yaşlı bireyler aile ve akrabalarından destek alamadıklarında unutulmakta, ihmal edilmekte ve hatta istismara açık hale gelmektedirler (Kalaycı ve Özkul, 2018, s. 102).

Yaşlanmayla birlikte deneyimlenen fiziksel/fizyolojik değişimleri ve toplumsal yapıda meydana gelen değişimleri göz önünde bulundurduğumuzda günümüz toplumlarında yaşlı bireyler artık bir

“değer” olmaktan çıkıp toplumsal bir “sorun”, toplumun sırtına bir “yük” olarak görülmeye başlamıştır. Sonuç olarak toplum içerisinde geçimsiz, huysuz, değersiz, ekonomiye ve üretime katkısı bulunmayan, işe yaramayan şeklindeki önyargılar ile yaşlıların toplum içerisindeki statüleri giderek kaybolmaktadır. Çevrelerinden bu tip olumsuz mesajlara maruz kalan yaşlı bireyler de kendilerini aynı noktadan değerlendirmekte ve bu durum yaşlı bireylerin ötekileşmelerine ve dezavantajlı konuma düşmelerine sebep olmaktadır (Özütürker, 2021, s. 3048).

Huzurevleri ve Huzurevlerine Bakış Açıları

Huzurevleri yaşlı bireylerin ihtiyaç duyduğu desteği sağlayan ve dezavantajlı durumlarını ortadan kaldırmayı amaçlayan sosyal politikaların bir sonucu olarak dünya çapında yaygınlaşmaktadır. Günümüzde huzurevleri yaşlıların, hasta, engelli, zihinsel problemleri olan ya da geçici fizik tedaviye ihtiyaç duyan bireyleri barındıran büyük işletmeler haline gelmişlerdir (Stein, 2010, s. 116). Ülkeye farklı özellikler gösterdiği için huzurevlerini tanımlarken ortak özelliklere odaklanmak gerekmektedir. Sanford ve diğerleri (2015, s. 183) 17 farklı ülke üzerine yaptıkları araştırmadan hareketle huzurevlerini gündelik ihtiyaçlarını karşılamak için yardıma ihtiyaç duyan, kırılabilir ve genellikle sağlık desteğine de ihtiyaç duyan kişilere 24 saat hizmet veren yerler olarak tanımlamışlardır. Huzurevleri hastaneler gibi tedavi amaçlı, geçici olarak kalınan yerler değildir. Aksine sakinlerin çoğu için içinde yaşadıkları bir evdir ve bu sebeple huzurevlerinde yaşam sakinler açısından önemlidir (Institute of Medicine, 1986, s. 45). Huzurevinde yaşamaya başlamak, aile bakımının sona ermesi ve kurumsal bakımın başlaması olarak kabul edilmekte ve huzurevine yerleşmeyle birlikte ailenin yaşlı bakımı konusundaki etkileri değişmektedir (Ryan ve Scullion, 2000, s. 626-627).

Huzurevleri yaşlı bireylerin yaşlanmayla ortaya çıkan dezavantajları ortadan kaldırmayı hedeflerken bireyleri sosyal ve mekânsal çevrelerini değiştirmeye zorlar. Bu açıdan huzurevinde yaşamak, yaşlı bireylerin evlerinden ve sosyal çevrelerinden uzaklaşmalarına neden olabilir. Bundan dolayı sakinlerin huzurevlerinde kendilerini evlerinde hissetmeleri oldukça önem taşır. Çünkü aniden ciddi bir fiziksel hastalık, yalnızca somatik bozuklukları içermekle kalmaz, aynı zamanda bireyin benlik imajı ve değişen yaşam durumuna uyum sağlama yeteneği için de sonuçlar doğurabilir (Svidén, Wikström ve Hjortsjö-Norberg, 2002, s. 10). Örneğin bireylerin bağımsız kendine ait bir ortamdan korunaklı huzurevine taşınmaları onların kendine güvenen bir kişiden rutine uyan bir kişiye dönüşmelerine neden olmanın yanında yeterlik ve bağımsızlık duyguları ile bedensel imaj algılarını olumsuz yönde etkileyebilir (Svidén, Wikström ve Hjortsjö-Norberg, 2002, s. 11). Bunun yanında Hellström ve Sarwimäki (2007, s. 421-422) huzurevlerinin yaşlı bireylerin kendi kendine yetebilme yeteneğini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Huzurevlerinin en temel özellikleri gündelik ihtiyaçların karşılanmasında ev ortamının oluşturulmaya çalışılması ve bireylerin uzun süreli ikamet ettikleri yerler olmalıdır. Yaşlı bireyler için bir barınma ortamı oluşturan huzurevleri bireylerin yaşamlarının geri kalanını huzur, güven ve refah içinde geçirmelerini sağlayabilmek, ruhsal ve fiziksel sağlıkları için gerekli hizmetleri sunabilmek ve diğer yaşlı bireylerle sosyal ilişkiler kurabilmelerini sağlamak amacıyla kurulmuştur (Ebadi Asayış ve Özben, 2019, s. 850). Huzurevleri bağımsız yaşamayı tercih eden, ancak acil bir durumda veya hayati işlevlerinin kötüleştiği zamanlarda, yardım ve bakımın mevcut ve yakın olduğunu bilmenin güvencesini isteyen yaşlı insanlar için özel olarak inşa edilmiş (Van Bilsen vd., 2008, s. 265); nesiller arası etkileşimler için çok az fırsat ve kuşak içi etkileşimler için daha fazla fırsat sağlayan (Bodner Cohen-Fridel ve Yaretzky, 2011, s. 1197) alanlardır.

Türkiye’de de huzurevleri, öncelikle kendilerine bakamayan ya da bakacak herhangi bir yakını bulunmayan yaşlı ve güçsüz bireylerin yeme-içme, barınma vs. gibi günlük gereksinimlerini sağlamaktadır. Bu yönüyle huzurevleri sundukları hizmetler ve bakım olanakları ile yaşlı bireyler için

sosyal refahı sağlamada ve yaşam kalitelerini artırmada önemli rol oynamaktadır (İçli, 2004, s. 7). Huzurevleri yaşlı bireylerin kendi yaşlılarıyla yakın sosyal ilişkiler kurmalarını ve onları aileye yük olmaktan kurtararak yalnız kalmaktan korunmalarını sağlamaktadır (Ebadi Asayesh ve Özben, 2019, s. 858).

Huzurevleri, yaşlılar için maddi olarak yüksek gideri olan yerlerdir. Ayrıca uzun süreli bakım yerleri olmaları nedeniyle bireyler, aileler ve devlet huzurevlerinin yaşlı bireylerin başvuracağı son çare olduğunu düşünürler (Charles ve Sevak, 2005, s. 1174-1175). Gerek toplum gerekse de yaşlı bireyler açısından huzurevleri hayatın son durağı olarak görüldüğü için huzurevinde yaşamak çoğu zaman istenilen bir durum değildir. Yaşlıların alışageldiği çevreden ve ömürlerinin büyük bir kısmını geçirdiği aile ortamından ayrılması, evinden uzaklaşması ve girilecek olan yeni ortama uyum sağlamak ve tanımadığı kişilerle birlikte yaşamak zorlu bir süreçtir. Tüm bu sebeplerden dolayı huzurevlerindeki yaşam gerek biyolojik ve psikolojik sağlığı gerekse de sosyal işlevselliği etkileyen stresli bir yaşam deneyimi olarak değerlendirilmektedir (Akyıl, vd., 2018, s. 34). Çünkü huzurevi yaşamında yaşlı bireylerdeki depresyon ve izole olma riski artmaktadır (Bahar, Tutkun ve Sertbaş, 2005, s. 228).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın açıklamalarına göre Şubat 2022 itibarıyla Türkiye'de kamu kurumlarına bağlı 184, özel sektörde ise 268 huzurevi bulunmaktadır. Huzurevlerinde toplamda 26.002 kişi yaşamaktadır. Kamuya bağlı huzurevlerinde 14.535 kişi barınırken özel sektördeki huzurevlerinde 11.467 kişi barınmaktadır. Türkiye'de her ne kadar huzurevlerinin sayısı arttıysa da bu mekanlara yönelik ön yargılar ve yanlış bilgiler yaygındır. Bu mekanlar toplumun genel bir kısmında nahoş, yaşlıların ölüme terk edildiği zevksiz ortamlar olarak tasvir edilmektedir. Toplumda yer alan bu yanlışların başında medyanın toplumu yanlış bilgilendirmesi, yetersiz sayıda personel, asılsız hikayeler, güven problemleri ve bu mekanlara yönelik kaygılar yer almaktadır (Kaya, 2017, s. 429). İçli, (2004, s. 11) de huzurevi sakinlerinin zorunlu oldukları için huzurevinde kaldıklarını ve yine zorunluluklar nedeniyle huzurevi yaşamından hoşnut olduklarını tespit etmiştir. Çünkü onun tespitlerine göre yaşlı bireyler hem huzurevi yaşamına uyum sağlamada zorlanmakta hem de huzurevlerinde sunulan hizmetlerde bireysellik dikkate alınmadığı için zorluklar yaşamaktadırlar. Son yıllarda yaşlı bireylerin bireyselliklerine ve bağımsızlıklarına daha fazla katkı sağlamak amacıyla yardımcı yaşam merkezlerinin sayısı artmaktadır.

Huzurevleri ile ilgili problematiklerden bir tanesi de huzurevi yaşamıyla birlikte aileden uzaklaşmasıdır. Otorite ve saygınlık sahibi olduğu aile ortamından ayrılıp huzurevine yerleşen yaşlı birey kendini değersiz hissetme ve soyutlanma gibi olumsuz duygulara kapılabilmektedir (Karataş, 1990, s. 107). Huzurevi yaşamının yaşlıların gündelik ihtiyaçlarını karşılarken onları ailelerinden ve alışmış oldukları toplumsal çevreden kopardığı düşünülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Problematic ve Araştırmanın Deseni

Bu çalışmanın konusu huzurevi sakinlerinin huzurevindeki yaşamları ve bu yaşam hakkındaki düşünceleridir. Araştırmada sakinlerin ortaklaşan deneyimlerinden ve düşüncelerinden hareketle huzurevi yaşamının özünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Huzurevlerindeki yaşamın huzurevi sakinlerinin gözünden yeterince ele alınmamış olması konunun araştırılmasını bir ihtiyaç haline getirmektedir. Bu çerçevede çalışmanın sonuçlarının literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda konuyu ele almak amacıyla aşağıdaki iki problem cümlesi belirlenmiştir.

- Sakinler huzurevi yaşamını hangi deneyimler sonucunda tercih etmişlerdir?
- Sakinlerin huzurevi yaşamındaki ortaklaşan deneyimleri ve düşünceleri nelerdir?

Birinci problem cümlesi doğrultusunda sakinleri huzurevi yaşamına iten nedenler sorgulanmıştır. İkinci problem cümlesiyle ilgili olarak ise sakinlerin huzurevi deneyimleri ve bu yaşama atfettikleri anlamlar sorgulanmıştır. Bu sorgulamalarla sakinlerin huzurevi yaşamında ortaklaşan deneyimler ve anlamlar ortaya konularak huzurevi yaşamının özünün tanımlanması amaçlanmıştır. Çalışmada ortaklaşan deneyimlere ve anlamlara odaklanıldığı için nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yöntem benimsenmiştir. Fenomenolojik yöntem bireylerin yorumlarının, bakış açılarının, düşüncelerinin ve deneyimlerinin ortaya çıkarılmasını sağlayan bir yöntemdir. Bu doğrultuda çalışma Van Manen'in (1990) fenomenolojik anlayışına göre desenlenmiştir. Van Manen'in yorumlayıcı fenomenolojisi incelenen konuyu katılımcıların deneyimlerinden hareketle yorumlayan bir yöntemdir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları Kırşehir ilinde bulunan huzurevi sakinleri arasından seçilen kişilerden oluşmaktadır. Araştırmada katılımcıların tespitinde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme ve uygun örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen ve araştırmanın konusunun açıklanmasında ve keşfedilmesinde kullanışlı bir örneklemedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu çalışmada da huzurevi yaşamının özünün keşfedilmesi hedeflendiği için amaçlı örnekleme tercih edilmiştir. Amaçlı örneklemede çalışma açısından önemli olan noktalardan hareketle belirlenen kriterlerin uygulanmasını gerektirir (Merriam, 2013). Bu doğrultuda katılımcılar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Kırşehir ilindeki huzurevlerinde kalma, kendini ifade edebilme gündelik ihtiyaçlarını kendileri görebilme kriterleri kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada uygun örnekleme tekniğinden hareketle kolay ulaşılabilirliği nedeniyle Kırşehir ili tercih edilmiştir. Uygun örnekleme tekniği araştırmacıların katılımcılara kolay ulaşılabilirdiği durumlarda tercih edilen bir tekniktir (Berg ve Lune, 2015). Yetkililerden alınan bilgilere göre görüşmeler yapıldığı huzurevi 100 kişilik kapasiteye sahiptir. Görüşmeler yapıldığı dönemde huzurevinde 32 kadın, 57 erkek olmak üzere toplamda 89 sakin bulunmaktadır. Yeni gelenler ve ayrılanlar olduğu için huzurevinde kalanlar sıklıkla değişmektedir. Ayrıca yetkililer huzurevinde hem Kırşehir ilinden hem de başka illerden gelen sakinlerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu çerçevede araştırmanın katılımcıları burada belirlenen kriterleri taşıyan 21 huzurevi sakininden oluşmaktadır.

Veri toplama

Veri toplamada gönüllülük esas alınmış ve görüşmeler esnasında katılımcılardan aydınlatılmış onam alınmıştır. Veriler katılımcılarla yüzü yüze yapılan derinlemesine görüşmelere dayanmaktadır. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları oluşturulurken öncelikle saha ziyaretleri yapılmış hem huzurevi yetkilileriyle hem de huzurevi sakinleriyle görüşmeler yapılarak pilot çalışma yürütülmüştür. Bu ziyaretlerden edinilen bilgilerden hareketle görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşmeler araştırmanın yapıldığı huzurevinde gerçekleştirilmiş olup 30-60 dakika arasında sürmüştür. Katılımcıların bilgisi ve izni dahilinde görüşmeler ses kaydına alınmış ve saha araştırmasının ardından araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmada ayrıca huzurevi ziyaretlerinde alınan gözlem ve saha notları ile uzman görüşlerinden de yararlanılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada katılımcıların bakış açılarını ve fikirlerini ortaya koymak amacıyla van Manen'in (1990, s. 93-94) seçici ve vurgulayıcı yaklaşımı kullanılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle önemli görülen katılımcı ifadeleri kodlanmıştır. Daha sonra ortaya çıkan kodlar arasındaki ilişkilerden hareketle de temalara ulaşılmıştır. Son aşamada, ulaşılan temalar aracılığıyla yaşlıların deneyimlerinden hareketle huzurevi yaşamı hakkındaki düşünceleri değerlendirilmiştir. Verilerin analizi sürecinde öncelikle bir

araştırmacı kodlama ve temalaştırma işlemlerini yapmış daha sonra diğer araştırmacılar bu kodlama ve temalaştırmaları değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler sonucunda temalara son hali verilmiştir. Verilerin analizinde kodlama ve analiz işlemlerinin yapılmasında MAXQDA bilgisayar programından yararlanılmıştır. Analiz sürecinde ve bulguların sunumunda katılımcıların kimliklerini saklı tutmak için katılımcılara kod isimler verilmiştir. Gizlilik ilkesi göz önünde bulundurularak katılımcıların isimleri yerine K1 (Katılımcı 1), K2 (Katılımcı 2) gibi kısaltmalar kullanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında Merriam (2013) sınıflamalarından hareket edilerek üçgenleme tekniklerinden veri toplamada çoklu yöntem ile araştırmacı üçgenlemesi kullanılmıştır. Üçgenleme tekniği nitel araştırmaların hem geçerliğinin hem de güvenilirliğinin sağlanmasına katkı sağlar (Merriam, 2013, s. 206-213). Üçgenleme tekniklerinin bir tanesi veri toplamada çoklu yöntemin kullanılmasıdır. Bu yöntem görüşmeler, saha gözlemleri ve doküman incelemesinin bir arada yapılmasıyla sağlanır (Merriam, 2013, s. 206). Bu araştırmada da görüşmeler, gözlem notları ve doküman incelemesi bir arada kullanılarak geçerlik ve güvenilirlik arttırılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin arttırılmasında kullanılan bir diğer strateji ise verilerin farklı araştırmacılar tarafından toplanması ve analiz edilmesi anlamına gelen araştırmacı üçgenlemesidir (Merriam, 2013, s. 206). Bu çalışmada verilerin toplanması aşamasında görüşmeler farklı araştırmacılar tarafından yapılarak veri toplamada üçgenleme yapılırken; verilerin analiz edilmesinde de bir araştırmacının yaptığı kodlamaları diğer araştırmacıların ayrı ayrı incelemesiyle veri analizinde araştırmacı üçgenlemesi yapılarak geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Etik İzin

Bilimsel araştırmanın etik şartlarının gerektirdiği etik kurul izni 21.11.2018 tarih ve 01.07 onay kararıyla alınmıştır. Araştırmanın huzurevinde uygulanacak olması nedeniyle ilgili bakanlıktan da araştırma izni alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların Sosyo-demografik özellikleri

Tablo-1’de katılımcıların sosyo-demografik özellikleri görülmektedir. Katılımcılardan bir tanesi 60, 2 tanesi 63, 1 tanesi 64 yaşında, 11 katılımcı ise 65 ve üstü yaştadır. 6 katılımcı ise yaşlarını belirtmek istememişlerdir. Bu katılımcılar yaşlarını ve doğum tarihlerini net olarak bilememektedirler. Doğum tarihlerini söylerken kışa doğru, yazın harmandan sonra gibi ifadeler kullanmaktadırlar. Katılımcıların 8 tanesi kadın 13 tanesi ise erkektir. Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında ise 4 katılımcı evli, 4 katılımcı boşanmış, 10 katılımcı dul ve 2 katılımcı da bekarıdır. 1 katılımcının ise medeni durumu belirlenememiştir. Katılımcıların eğitim durumları değerlendirildiğinde ise eğitim düzeyinin oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Katılımcılardan 6 kişinin okuryazar olmadığı görülmektedir. Ayrıca bir katılımcı ön lisans mezunudur. 14 katılımcının ise ilkökul terk, ilkökul ya da ortaokul mezunu oldukları ve 1 katılımcının ise ön lisans mezunu oldukları göze çarpmaktadır.

Tablo-1 Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim
K1	K	-	Dul	Okur-yazar değil
K2	K	80	Dul	Okur-yazar
K3	E	67	Boşanmış	İlkokul
K4	E	70	Dul	İlkokul
K5	K	65	Evli	İlkokul 3
K6	K	-	Dul	Okur-yazar değil
K7	E	82	-	İlkokul 3
K8	K	-	Dul	Okur-yazar değil
K9	E	63	Boşanmış	İlkokul 3
K10	E	63	Evli	Ön lisans
K11	E	80	Dul	Okur-yazar
K12	K	-	Dul	Okur-yazar değil
K13	E	60	Bekar	İlkokul
K14	E	64	Bekar	Bilgi yok
K15	K	-	Evli	Okur-yazar değil
K16	E	70	Evli	Ortaokul
K17	K	-	Dul	Okur-yazar değil
K18	E	70	Boşanmış	Ortaokul
K19	E	83	Dul	İlkokul 5
K20	E	78	Dul	İlkokul 3
K21	E	73	Boşanmış	İlkokul

Huzurevinde Yaşamayı Tercih Nedenleri

Huzurevlerinin ortaya çıkışı toplumsal değişimin, özellikle aile yapısındaki değişimlerin sonucudur. Kentleşme ve ailenin dönüşümüyle birlikte ailedeki konumu değişen yaşlı bireyler barınma ihtiyaçlarını gidermek için huzurevlerini alternatif olarak seçmek durumunda kalmışlardır (Efe, 2008, s. 133). Her ne kadar bazı yetişkinler için huzurevinde bakım kaçınılmaz olsa da halen birçok yaşlı toplum içinde mümkün olduğunca uzun süre kalmayı tercih etmektedir (Blackburn, Locher ve Kilgore, 2014, s. 215). Huzurevinde yaşamak bazı durumlarda bakım ihtiyacının karşılanması adına akrabalar ya da uzmanlar için zorunlu bir tercih iken bazı durumlarda da bireylerin kendi kararları olabilir (Cook, Thompson ve Reed, 2015, s. 1589). Ebadi Asayesh ve Özben (2019, s. 858) huzurevinde yaşayan bazı

katılımcıların yalnızlık duygusuyla baş edebilmek ve akranlarıyla birlikte olabilmek için kendi istekleriyle huzurevine yerleştikleri sonucuna ulaşmışlardır. Yaşlı bireylerin huzurevi tercihinde ailenin bakım konusundaki yetersizlikleri de etkili olmaktadır. Ailelerin yaşlı bireyleri destekleyecek bilgiden ve istekten yoksun olmaları aile içi çatışmalara neden olabildiği gibi yaşlı bakımında eksiklikler doğurabilmektedir. Örneğin geronteknolojik yoksunluk ailelerin yaşlılarla ilgilenme deneyimlerini olumsuz etkileyebilmektedir (Arun ve Özkurt, 2019, s. 118-119).

Huzurevi yaşamını tercih eden bireyler hayatlarındaki köklü değişiklikler yapmayı göze almaktadırlar. Bu değişiklikler yeni bir yaşama başlamanın getirdiği riskleri de taşımaktadır. Huzurevinde yaşamı bireyin eski kimliğinin yerine yeni bir kimlik inşa etmesini gerektirecek niteliktedir (Riedl, Mantocan ve Them 2013, s.8). Buna rağmen yaşlı bireyler huzurevlerini tercih edebilmektedir. Çünkü onları buna iten zorlayıcı sebepler vardır. Bireyin yaşamında köklü değişikliklere neden olan böylesine bir tercih birçok nedene dayanmaktadır. Campbell-Ens ve diğerlerinin (2020, s. 1507-1508) belirttiği gibi huzurevinde yaşamayı tercih etmek toplumsal desteklerdeki başarısızlıkların ortaya çıkardığı bir son çare stratejisidir. Abrahamson, Hass ve Arling'in (2018, s. 12-13) tespit ettiği bireylerin huzurevinden ayrılmama nedenleri de huzurevlerinin tercih nedenleri hakkında ipuçları vermektedir. Onların tespitine göre huzurevinde kalmasına gerek olmadığına karar verilen ve çok az desteğe ihtiyaç duyan yaşlı bireyler dahi zaman zaman sağlık durumlarının kötü olması ve huzurevinden ayrılıkları taktirde sağlık hizmetlerinden yararlanamama gibi nedenlerle toplumsal desteklerdeki başarısızlıklardan çekindikleri için huzurevinde yaşamaya devam etmektedirler. Yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını tercih nedenleri sorgulandığında fiziksel yetersizlikler, ekonomik ihtiyaçlar, sosyal destek ihtiyacı, huzur-dirlik arayışı ve özgür yaşama arzusu gibi temaların ön planda olduğu anlaşılmaktadır. Fiziksel yetersizlikler nedeniyle ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanma sık sık dile getirilen bir tercih nedenidir.

"Buraya geledi 5 sene oldu. Köyde kalıyodum. Tek kalıyodum. Uşaklar beni buraya getirdi. Sobayı dolduramadım sobayı yakamadım. Oğlan buraya getirdi beni... Sevmesen ne edecen nereye gidecen" (K16).

"Şu çayı, kızım alıpta ağzıma götüremedim. Hınkırhınkır ağladım. Ve karşımda bi gomsım vardı, pencereyi açtım, onu çağırdım, ulan oğlum Rıza buraya gel dedim, geldi. Yavrum dedim benim her gün zabaanan gel sobamı yak bir de çay yap dedim. Geldi yaptı. Her hafta 100 lira 150 lira ona harçlık verdim. Yemek de hazır yidim. Sucuk, pastırma, zeytin, peynirişte et, kavurma, kıyma, yumurta bunlardan yidim. Öyle ocak, mutfak gaynatıp da bulgur pilav efendim çorba morba yapamadım da yemedim de" (K6).

Yaşlı bireylerin fiziksel açıdan güçsüzleşmeleri onların toplumsal katılımını ve gündelik ihtiyaçlarını karşılamalarını engelleyen bir dezavantaj olarak görülmektedir. Fiziksel kapasite kullanımındaki yetersizlikler ve güçsüzleşme kimi zaman yaşlı bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için dahi yardım almalarını gerektirmektedir. Bazı katılımcılar tek başlarına gündelik ihtiyaçlarını karşılayacak fiziksel güce sahip olmadıkları için huzurevinde kalmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

"Hanımım vefat etti. Kalp vardı kalpten gitti. Ondan bu yanna 6 sene köyde yaşadım. Yemek yap onu yap bulaşık yıka şunu yap osandım, gözüm yimedi de gayri dayanamadım" (K11).

"Yalnız olmuyor, yemek pişecek çay olacak yalnız olmuyor yani erkek hepsini yapamıyor" (K12).

Bireylerin ekonomik durumlarının da huzurevi yaşamını tercih etmede rolü vardır. Yaşlılık döneminde iş hayatının sonlanması ekonomik gelirlerinde azalmaya ve ihtiyaçlarını karşılamakta

zorlanmaya neden olabilmektedir. Bu ekonomik zorluklar huzurevinde yaşamayı önemli bir alternatif haline getirmektedir.

“Şimdi şöyle şu anda biz hasta vaziyetindeyiz. Yani rahatsızlık var. İlerde 3-5 sene sonra, bir gelir kaynağımız da yok, anadan babadan kalma, eeee kim bakacak dedik haliyle. Devlete sığınalım. 20 sene devlete vergi verdik. Yani devlete sığınmaya mecbur kaldık. O yönden işte buraya şey yaptık. Tercih ettim, yani en sonunda perişan olmayalım diye” (K2).

“Şimdi orda 1,5 sene falan mücadele edince param da bitti. Kredi çektim, maaşım da ödüyor krediyi. Fakat baktım ki orda da iş kuramayacam... Krediyi maaşım gidiyor” (K3).

“Valla imkân şimdi eskiden maaşlar azdı şimdi git gide çoğalıyor ama bir taraftan da gidiyor işte. Yani para bir nevi” (K10).

Yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını tercihlerinde etkili olan bir diğer durum da aile olan ilişkilerdeki sorunlardır. Yaşlanmayla birlikte gelen statü değişiklikleri yaşlı bireylerin aile, akraba ve arkadaş gruplarıyla olan ilişkilerde çatışmalara ve problemlere neden olmaktadır.

“Bir insan huzurevine niye gelir? Sahipsizlikten gelir” (K1).

“Kızlarla anlaşamadık çocukken anlaşıyorduk da. Kocam ölünce anlaşamadık. Kocamın 3 kızı 2 erkek çocuğu vardı erkeklerle çok iyi anlaşırdık. Allah onlardan razı olsun. Onlara dua ediyorum. Kızlara etmiyorum, hiç anlaşamadık. Kandıra'nın köyünde oturuyorduk. Köyden kocasından ayrılmış kızı geldi, yanıma yerleşti. Ben de istemediğimi söyledim, çünkü alıştım yalnızlığa. Oturacaksan sen otur dedim. Aldım geldim valizimi” (K18).

Özellikle mesleki statüdeki kayıplar yaşlı bireylerde 'işe yaramaz' oldukları düşüncesini doğurmakta ve dışlanmış hissetmelerine neden olmaktadır. Ayrıca yaşlanan bireyler dinlenme ve huzur arayışı içine girmektedir. Aile ile yaşanan sorunlar bu huzur arayışını engellediği için ailevi sorunlardan kaçma çabası huzurevlerini tercih nedeni olabilmektedir. Katılımcıların sorunlardan kaçarak huzurlu olma çabası içinde oldukları anlaşılmaktadır.

“Orayı sayma gelinle anlaşamadım. Kızımın yanına geldim... Bana dirlik vermedi gelin” (K17).

“Çocuklar büyüdü. Çocukların dediği bana dokandı, benim dediğim onlara dokandı, şey edemedik. Benim de Almanya'da bir kızım vardı. Dedi ki o, ana bak böyle olmaz. Huzurevine şey etmediydim, orda kaldıydım” (K9).

Yaşlılıkta artan dirlik ve huzur arayışına benzer bir arayış da daha özgür ve bağımsız yaşama arzusudur. Hayatlarının çoğunda kendi kararlarını alan yetişkinler olarak yaşayan bireyler yaşlanmayla birlikte ailelerine bağımlı hale gelebilmektedir. Ancak bazı katılımcılar bağımlı yaşamayı özgürlüklerine bir müdahale olarak değerlendirerek bundan sakınmaya çalışmaktadırlar.

“Valla ben yani onurlu gururlu, başka bir kişinin ...altında yaşayamam. Özgürlüğüme çok düşkünüm... kızım var evlenmiş ayrılmış. Onun da bir oğlu var, ille baba gel beraber kalalım dedi; amma ben yapmak istemedim kalmak istemedim. 2 sene orda yalnız ev tuttum” (K5).

Huzurevlerinin tercih nedenlerine ilişkin ulaşılan temalar bir arada düşünüldüğünde Yaşlı bireylerin huzurevinde yaşamayı tercih nedenlerinin yaşlanmayla deneyimledikleri dezavantajlardan kaynaklı tercihler ya da mecburiyetler olduğu anlaşılmaktadır. Sakinlerin huzurevi yaşamını tercih etme sebeplerine ilişkin ulaşılan temalar Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo-2 Huzurevini Tercihe İlişkin Problem Cümlesi ve Temalar

Problem cümlesi	Temalar
Sakinler huzurevi yaşamını neden tercih etmektedirler?	1-Fiziksel yetersizlikler 2-Ekonomik ihtiyaçlar 3-Sosyal destek ihtiyacı 4-Huzur-dirlik arayışı 5-Özgür yaşama arzusu

Tablo-2’de görüldüğü gibi sakinlerin huzurevi yaşamını tercih etmelerine ilişkin fiziksel yetersizlikler, ekonomik ihtiyaçlar, sosyal destek ihtiyacı, huzur-dirlik arayışı ve özgür olma arzusu gibi temalara ulaşılmıştır. Fiziksel yetersizlikler gündelik işlerini yerine getirmede fiziksel olarak zorlandıklarında huzurevleri önemli bir tercih haline gelmektedir. Ekonomik açıdan ise gündelik ihtiyaçlarını karşılayabilecek ekonomik güçten mahrum olduklarında ya da gelecek korkusu nedeniyle huzurevi yaşamına yönelmektedirler. Aile ve arkadaşlarla kurulan ilişkilerin azalması sosyal destek ihtiyacını ortaya çıkarmakta ve bazı yaşlı bireyler huzurevlerinde bu sosyal desteği bulabileceklerini düşündükleri için huzurevinde yaşamayı tercih etmektedirler. Son olarak bağımsız yaşama isteğinin de huzurevi yaşamını tercih etmede rolü olduğu anlaşılmaktadır. Özgür yaşama arzusu özellikle aile bireylerinin yaşlı bireylerin yaşamlarına müdahalelerinden bir kaçış isteğidir. Bu istek yaşlı bireylerin huzurevlerini bağımsız yaşama ve kendi kararlarını alabilecekleri bir ortam olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Ancak huzur arayışı teması yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını çok da bilinçli tercih etmediklerini ortaya koymaktadır. Çünkü huzur arayışı teması yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını tercih etmelerinin aile içinde yaşanan sıkıntılardan kaçma ve sakin bir hayat sürme isteği ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgular yaşlı bireylerin aileden, akrabalarından ve komşulardan destek alamadıkları için huzurevinde yaşamayı tercih ettikleri düşüncesi ile örtüşmektedir. Bu çalışmanın sonuçları Rioux’un (2010) ulaştığı sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Rioux (2010, s. 117-118) 32 huzurevi sakiniyle yaptığı çalışmada sağlık durumundan dolayı yardım ihtiyacı hissetme, yalnızlıktan kurtularak arkadaş bulma isteği ve bağımsız yaşama isteği olmak üzere huzurevinde yaşamaya iten 3 etken olduğunu ifade etmektedir. Bu araştırmada ulaşılan fiziksel yetersizlikler, sosyal destek ihtiyacı ve özgür yaşama arzusu bulguları Rioux’un bulgularıyla paraleldir. Ancak Rioux’dan farklı olarak ekonomik ihtiyaçlar ve huzur-dirlik arayışı temaları yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını tercih etmede ekonomik yoksunluğun ve aile ilişkilerinin de etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Huzurevlerinin tercih nedenleri ailenin geleneksel fonksiyonlarını kaybetmesiyle huzurevlerinin yaşlılar için bir alternatif olduğu düşüncesini de doğrular niteliktedir. Çalışmada ulaşılan temalar yaşlanma ile ortaya çıkan dezavantajlarla baş edemeyen yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Huzurevlerini tercih nedenlerinden hareket ettiğimizde huzurevlerinin yaşlı bireylerin içinde bulunduğu dezavantajlı durumdan çıkmak için bir çare olarak görüldüğü sonucuna ulaşabiliriz. Peki, söz konusu dezavantajlardan kurtulmanın bir yolu olarak görülen huzurevi yaşamını sakinler nasıl değerlendirmektedir?

Sakinlerin Huzurevi Yaşamı Hakkındaki Görüşleri

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaşlıların huzurevlerinde kalmayı istemedikleri göze çarpmaktadır (Öztop, Şener ve Güven, 2008, s. 42; İçli, 2004, s. 17; Aktaş Polat ve Hira, 2017, s. 3250). Çünkü yaşlı bireyler huzurevinde kalmayı kimsesizlikle ve bakıma muhtaç olmakla özdeşleştirmektedirler. Oysa Arun ve Özkurt’un (2019, s. 108) belirttiği gibi yaşlı bakımını bakıma

muhtaç olmak ya da hastalıkla özdeşleştirmek yanlış bir tutumdur. Bu durumu hastalıkla özdeşleştirmek sorunun toplumsal sebeplerinin gözden kaçırılmasına neden olmaktadır. Bakım ihtiyacının ortaya çıkmasında toplumsal yapı ve bireyin içinde bulunduğu toplumsal bağlam da etkili olmaktadır.

Huzurevi yaşamıyla birlikte yaşlı bireyler ikinci bir sosyalizasyon sürecine girmektedirler. Yaşlı birey ev ortamında alışmış olduğu yaşam düzeninden kopup farklı kültürlerden insanlarla birlikte çevre denetimini görel olarak yitirdiği huzurevinde yaşamak durumundadır (Bahar, Tukun ve Sertbaş 2009, s. 91). Dahası yaşlanmayla birlikte pek çok açıdan gerileme gösteren yaşlı birey fiziksel yetersizliklerinden ötürü "kültürlenme" olarak da adlandırılan norm ve kurallara uyma/ uyarlanma davranışını geliştirme noktasında da yetersiz kalmaktadır. Ne var ki yaşlı birey henüz yaşlılık sürecinin getirdiği yeni koşullara uymaya çalışırken kendine özgü kuralların bulunduğu huzurevlerinde yeni yaşam koşullarına uymak zorunda kalmaktadır (Konak ve Çiğdem, 2005, s. 23).

Huzurevinde yaşamayı tercih eden bireylerin buradaki yaşamdan birçok beklentileri vardır. Huzurevleri, sakinlerin bu beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılamayı da vaat etmektedir. Huzurevlerinde yürütülen hizmetlerle yaşlı bireylerin hem ihtiyaçlarının karşılanması hem de mutlu bir yaşam sürmeleri hedeflenmektedir. Bu hizmetler huzurevlerinde ortaya çıkan yaşamın kalitesini de ortaya koymaktadır. Huzurevlerinde sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılması yaşlı bireylere sunulan yaşamın kalitesinin artması anlamına geldiği düşünülmektedir (Kahana, Lovegreen ve Kahana, 2011, s. 585). Her ne kadar huzurevlerinde yeme, içme, temizlik gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında memnuniyetlerini dile getirirler de kendilerini soyutlanmış, ötekileşmiş, tüketilmiş hissettiklerinden yine de ev ortamında kendi aileleriyle kalmak istemektedirler.

Yaşlı bireylerin huzurevi yaşamı konusunda birbirinden farklı görüşleri vardır. Bu araştırmanın verilerinin analizi sonucunda 'Konforlu Bir Yaşam Olarak Huzurevi Yaşamı', 'Rahatsız Edici Bir Yaşam Olarak Huzurevi Yaşamı' ve 'Konforun Sağlayamadığı Aile Saadeti' olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır. Huzurevi sakinleri bir taraftan huzurevi yaşamına yönelik olumsuz düşüncelere sahipken bir taraftan da ihtiyaçlarının karşılanması açısından olumlu düşüncelere sahiptirler.

Konforlu bir yaşam olarak huzurevi yaşamı: 'Burası benim ablamın, anamın gardaşımın evinden iyi': Yaşlanmayla birlikte fiziksel ve psikolojik güçsüzlüklerin artması bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmalarına neden olmaktadır. Bu durumda huzurevleri bu ihtiyaçların düzenli bir şekilde karşılandığı yerler olarak önem kazanmaktadır. Katılımcılar gündelik temel ihtiyaçlarına yönelik hizmetler açısından huzurevi yaşamı ile ilgili çok olumlu düşünceler dile getirmişlerdir. Bu hizmetlerin düzenli bir şekilde ve onların çabalamasına gerek kalmadan önlerine serilmesi rahatlık ve konfor sağlamaktadır. Bu konforun huzurevi sakinlerini oldukça memnun ettiği anlaşılmaktadır.

"Yav çok memnunum. Keşke bundan 15 sene önce gelseydim... Ama şimdi rahatım. Bak abla bak ellerim şeydi böyle pamuk gibiydi. Yani 45 Günün içinde biraz düzeldi. Damarlar mamarlar yerine gelmeye başladı. Saatinde yemek yiyosun, saatinde de suyunu içiyosun, saatinde de yatıyosun, uyuyosun" (K4).

"Huzurevinde yaşamımdan memnunum. İnsana saygı var. Çalışanlar, memurlar, müdürler saygı gösteriyor. Her şey düzenli, tertipli. Öğün saatlerim belli, ilaçlarımı alıyorum. Hasta olursan hiç uğraştırmadan muayene ettirip ilaçlarımı alıyorlar, hiç vaktini geçirmezler. Daha ne olsun... Eve Dönmem. Bir evim olsa dahi burayı gördükten sonra tercih ettim" (K8).

"Allah razı olsun, çamaşırımız yıkanyor, sıcak suyumuz var banyomuzu yapıyoz, her şeyi dört dörtlük valla böyle yer bulunmaz, memnunum..." (K11).

“Emekli oldum... Aylık ödüyöz yani biz. Onun haricindeki şeyler çok mükemmel, temizlik, yemek, içmek. 3 öğün yemek ondan sonra bi de ara öğün var. Sonra çay istediğin kadar iç. Yani şöyle düşündüm. Ben burda şimdiki kirada kalmış gibi kalıyorum. Şimdi şöyle, zaten gittikçe yaşlanıyorum. 70 yaşına geldik, emekli olduk daha yani diyorum ya emekli olduktan sonra İstanbul’da yaşanmaz. Hem paran yetmez, evimiz vardı burda tabii tabii, napcam oraya gidip de evde kimse yok ki. Hah şu var, ben burda mükemmel iyiyim” (K13).

Katılımcılar zaman zaman huzurevi yaşamındaki konforu önceki yaşamlarıyla karşılaştırmaktadır. Bu karşılaştırmada huzurevi yaşamının olumlu yönlerini öne çıkarmaktadırlar.

“(Huzurevinden önceki hayatım) zindan. Mutlu günlerim de oldu amma tabii dörtte üçü mutsuz oldu, dörtte biri mutlu oldu. (Huzurevinden sonra) şimdi ne biliyim ben çok mutluyum. Şimdi sabah güneşi gibi pırl pırl” (K5).

“Memnunum, memnunum. Önceden bana bura çok yadırcı geliyordu, şimdi alıştım ya. Müdürüne, memuruna, bayanına, erkeğine herkese alıştım, herkes ilen diyalogum iyi” (K6).

“Burası çok iyi. Burası benim abamın anamın gardaşımın evinden iyi” (K21).

Katılımcıların ifadelerinden huzurevlerinin temel ihtiyaçlara yönelik hizmetlerin sunulduğu bir yer olarak oldukça olumlu bir imaja sahip olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar huzurevinin bu yönlerini düşündüklerinde önceki hayatlarına göre huzurevi yaşamının daha iyi olduğunu düşünmektedirler. Ancak huzurevinde sağlanan rahatlığın ve konforun onları her açıdan mutlu ettiğini söylemek oldukça zordur. Rahatlık ve konfor yaşlanmayla birlikte karşılanması zorlaşan fiziksel, ekonomik ve biyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında yeterli olmaktadır. Ancak duygusal ve sosyal ihtiyaçlar düşünüldüğünde ise karşımıza bambaşka bir manzara çıkmaktadır. Bu durumda ailenin sağladığı duygusal ve sosyal ihtiyaçları huzurevlerinin sağlayıp sağlamadığı ayrıca sorgulanması gereken önemli bir durum olarak önem kazanmaktadır.

Rahatsız edici bir yaşam olarak huzurevi yaşamı: ‘...burda yaşlılar var; acı çekenler var tabii. Hani insanın kendi evi gibi olmaz’: Huzurevlerinde sunulan hizmetlerle ortaya çıkan konfor bireylerde bir memnuniyet yaratmaktadır. Ancak bu rahatlık ve konfora karşın bir rahatsızlık ve huzursuzluk da dile getirilmektedir.

“Bana derler; sen buraya düştün yemeğin yapıyor, çamaşırın yıkıyor, ne güzel derler. Yav gel benden sor. Amma insanın karnı çarşıya da gitsem doyururum gelirim. Çamaşırım ne ise çıkardılar. Sağ olsunlar yıkıyor, ütüleniyor; getiriyorlar hazırlıyor. Allah razı olsun. Rahatız kızım anca gönül rahat değil onu da napacan onu da çekecen ne edecen kızım. Ancak diyok ki bir gün yatak ertesi gün toprak” (K11).

Sakinlerin huzurevi ortamından duydukları rahatsızlıklar zaman zaman dile getirdikleri olumsuz düşüncelerde de somutlaşmaktadır. Huzurevi yaşamına yönelik olumsuz düşünceler huzurevinde yaşamaya mecbur kalma, sıkıcı bir yaşam olduğu ve huzurevi yaşamını kaldıramama gibi noktalarda toplanmaktadır. Katılımcılar zaman zaman huzurevi yaşamını kaldıramadıklarını dile getirmişlerdir.

“Demin de dedim ya en ağırırma giden akşam oldu mu şurda dört duvar arasında kalıp da şey yapınca ben onu kaldıramıyorum. Eşim olmadıktan sonra evi napayım. Aha duruyor orda” (K1).

“Hep burda kalsak genç yaştan imkânsız yani çok sıkıcı olurdu. Şimdi yaş 64-65’e giriyöz; şu anda sıkıcı oluyor. Rahatsızlığımız olmadığı halde sıkıcı oluyor. Burda rahatsız olan acı çekenler var. Aşağı bakımda yatan veya burda yaşlılar var; acı çekenler var tabii. Hani insanın kendi evi gibi olmaz...” (K2).

Huzurevi yaşamının bu sıklığının yanında burada yaşamanın dışlanmışlık düşüncesini doğurduğu anlaşılmaktadır. Huzurevinde yaşamaya mecbur kalınması aile, akrabalar ve toplum tarafından dışlandıkları duygusunu pekiştirmektedir. Dışlanmanın gerekçesi ise işe yaramaz hale geldikleri için toplumun onlara ihtiyaç duymadığı düşüncesidir.

“Şimdiki gençler annenin babanın malını mülkünü elinden alıyorlar, ondan sonra perişan. Adamın sen 55-60 yaşına kadar her türlü şeylerden faydalanan, ondan sonra iyi. Adam çalışmayınca gelininin gözüne batıyor. Bir yemek kaşık yiyecek diye veyahut çamaşır çıkacak diye; ya da damadın gözüne batar” (K1).

Bu olumsuz düşünceler huzurevi sakinlerinin sosyal ilişkiler açısından toplumun onlar hakkındaki düşüncelerinden rahatsız olduklarını ortaya koymaktadır. Huzurevinde yaşamak terk edilmiş olmakla ve dışlanmışlık hissi ile özdeşleştirilmektedir. Huzurevi yaşamında en çok eksikliği hissedilen ve sakinlerin huzurevi yaşamına karşı olumsuz düşünceler geliştirmelerine neden olan en önemli durumlardan bir tanesi de aile yaşamına duyulan özlemdir.

Konforun sağlayamadığı aile saadeti: ‘Akraba çok da arayan soran yok’: Huzurevi yaşamıyla birlikte bireylerin çocukları ya da diğer akrabalarıyla birlikte yaşadıkları aile yaşamı değişmektedir. Yaşlı bireyler aile içindeki konumlarını kaybetmeler dahi aile yaşamına her zaman özlem duymaktadırlar. Huzurevi yaşamında aile fertleriyle ve akrabalarla ilişkilerin devam etmesi bir ihtiyaca dönüşmektedir. Huzurevleri için ev gibi olmak ya da sakinleri evlerinde hissettirmek bir ideal haline gelmiştir. Ancak huzurevlerinin belirli hizmetleri sunabilmesi için bir standartlaşmanın olması gerekir. Bu sınırlandırmalar huzurevi sakinlerinin huzurevlerinin ev gibi olmadığını düşünmelerine neden olmanın yanında bu düşüncenin retorik olmaktan öte bir anlamının olmadığını ortaya koyar (Cook, Thompson ve Reed, s. 1590). Sakinler, huzurevlerinde ev ortamındaki bağımsız hareket etme ve özel yaşam alanlarını bulamazlar (Hauge ve Kristin, 2008, s. 465-466). Ev gibi olması isteği aile yaşantısına duyulan özlemin bir yansımasıdır. Katılımcıların görüşleri sorgulandığında aile hayatına verdikleri önem ailesiz yaşamaz ifadesiyle dile getirilmektedir.

“Yaşanmaz da nöriyim. Ablam dedi biz oraya gelmeyik. Bacım dedi. Onu aklından at dedi. Ben de attım, napiyim” (K14).

“Yaşanmaz kızım. Her şey, çevre. Eşin olmazsa, dostun olmazsa, hiçbir kimseyle diyalogun olmazsa evladım nerde vakit geçireceğin, nasıl yaşayacağını” (K6).

“Aile olmadan yaşanmaz, yaşanmaz!” (K3).

“Yaşanmaz kızım, ailen olacak, eşin dostun olacak. Napacaksın, eş dost, akraba bambaşka. Napacan onlar olmadan, maldan kıymetli onlar. Mal gelip geçer valla” (K11).

Aile olmadan yaşanmayacağına dikkat çekmenin yanında ailenin sağladığı sosyal desteğin ayrı bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır. Aileye sahip olmak ve aile ile ilişkilere devam etmek yaşamla eş anlamlı görülmektedir.

“İnsan insandır hayvan değil. İnsan insanlarla yaşar. Evet cinsi cinsini görür. Hayvanlar bile birbirini ahbablık kuruyor. Afedersin koyun koyunlan, keçi keçiylen, İnek inelen, dana danaylan, eşşek eşşeklen ahbablık kuruyor... Ahbabın olmazsa, insanlarla bir yaklaşman, konuşman, danışman, birbirine dertleşmen, birbiriğin hâl hatırını sorman, haydi adamoğulu bir lokantaya gidelim de yemek yiyelim, giden orda hesap ya ondan olur ya senden olur fark etmez. İşte böyle olmazsa yaşanmaz” (K6).

“Yaşanmaz, tek başına nereye kadar, Şurada tek başına otur otur ailen gelmezse akrabaların gelmezse” (K18).

Katılımcıların ailesiz yaşanmayacağı düşüncesi ailenin sadece gündelik işlerin düzene koyulmasındaki etkisinden değil ailenin sosyal, psikolojik ve ekonomik açıdan eksikliğinin farkında olmalarına dayanmaktadır. Aile olmadan yaşanamayacağı düşüncesi aile ilişkilerini azaltan huzurevi yaşamına yönelik olumsuz düşüncelerin de odağında bulunmaktadır. Huzurevi yaşamı aile hayatını değiştirdiği için ideal bir yaşam alanı olmaktan çıkmaktadır. Ancak huzurevine yönelik bu olumsuz düşünceye karşın huzurevinde sunulan hizmetlerin gündelik hayatı kolaylaştırması nedeniyle olumlu düşüncelerin olduğu daha önceki bulgulara ortaya konulmuştur. Bu noktada bir ikileme karşılaşılmaktadır. Huzurevi sakinleri rahatlık/konfor ile ailenin sağladığı özellikle duygusal ve sosyal destek arasında kalmaktadırlar. Bu durum zaman zaman katılımcıların ifadelerine de yansımaktadır.

“Buranın kızları-çalışanları çok iyi, çok, çok. Çok memnunum buradan; ama şurası var ki ne kadar da olsa kardeş çocuğu baci çocuğu gene de aramız istiyor insan. Akraba çok da arayan soran yok” (K21).

Yaşlılık döneminde karşılaşılan zorlukların giderilmesinde ailenin önemli bir rolü vardır. Ancak özellikle sağlık konularında ihtiyaç duyulan desteğin verilmesinde ailenin katkısı azalmaktadır. İleri yaşlarda ve sağlık sorunları olan yaşlıların aile yanında bakımı manevi yüke neden olmakta ve yaşlı bakımını üstlenen kişilerin aile ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebilmektedir (Görgün Baran vd., 2005, s. 282) Bu durumda kurum bakımı ve huzurevleri önemli bir fonksiyon görmektedir. Buna karşın bu araştırmanın sonuçlarından huzurevlerindeki yaşamın ailenin sağladığı sosyal desteği vermediği anlaşılmaktadır. Huzurevlerinin hem kurumsal yapısı hem de huzurevi çalışanları sakinlerin derin duygularını anlamaktan uzaktırlar (Stein, 2010, s. 114). Bu duygusal destekler aile yaşamında karşılanabildiği için sakinler aile yaşamına özlem duymaktadırlar. Bu temalara benzer bir şekilde Karaca (2010, s. 69) da huzurevi sakinlerinin ziyaret edilmeme ya da az ziyaret edilme gibi nedenlerle yakın çevrelerinden bekledikleri desteği alamadıklarını tespit etmiştir. Ayrıca İçli (2004, s. 17) de sakinlerin ev ortamını özlediklerini ve huzurevinde kalmanın zorunluluktan kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır.

Yaşlı bireylerin huzurevi yaşamına ilişkin düşüncelerine ilişkin problem cümlesi doğrultusunda ulaşılan temalar Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo-3 Huzurevi Hakkındaki Düşüncelere İlişkin Problem Cümlesi ve Temalar

Problem cümleleri	Temalar
Sakinlerin huzurevi yaşamı hakkındaki düşünceleri nelerdir?	1-Konforlu bir yaşam olarak huzurevi yaşamı 2-Rahatsız edici bir yaşam olarak huzurevi yaşamı 3-Konforun sağlayamadığı aile saadeti

Tablo 3'te görüldüğü gibi huzurevleri sundukları olanaklarla yaşlı bireylerin gündelik ihtiyaçlarının giderilmesinde kolaylıklar sağlamaktadır. Bu durum huzurevi sakinlerinin huzurevlerindeki donatılar ve hizmetlerden memnuniyetlerine yansımaktadır. Çalışmada ulaşılan 'konforlu bir yaşam olarak huzurevi yaşamı' teması bu memnuniyeti ortaya koymaktadır. Sakinler huzurevlerini konforlu bir yaşam olarak tanımlarken beslenme, barınma, boş zaman değerlendirme gibi gündelik işlerin yerine getirilmesinde sunulan imkanları dile getirmektedirler. Bunu yaparken de önceki yaşamları ile kıyaslayarak huzurevinin sağladığı kolaylıkları vurgulamaktadırlar. Bu olumlu düşüncelere karşın sakinler huzurevi yaşamından duydukları rahatsızlıkları sık sık dile getirmektedirler. Donatılardan ve hizmetlerden memnuniyet dile getirilmesine karşın huzurevinde

yaşamının getirdiği rahatsızlık saha ziyaretlerinde de rahatlıkla gözlenmektedir. Katılımcılar zaman zaman rahatız ama çok da mutlu değiliz izlenimi vermektedirler. Bu izlenimler çalışmada ulaşılan 'rahatsız edici bir yaşam olarak huzurevi yaşamı' temasını ile de örtüşmektedir. Sakinlerin huzurevi yaşamını aile hayatı ve kendi ev yaşamlarıyla karşılaştıkları da göze çarpan bir durumdur.

Temalar bir arada değerlendirildiğinde huzurevi sakinlerinin gözünde huzurevinde yaşamının olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Tuckett (2007, s. 128-130) sakinlerin huzurevlerini kendilerini evlerinde hissettiren bir yer olmadığı, zamanın kıt olduğu ve ortaklaşa gizlenen durumlara karşı şüpheli farkındalığın olduğu bir yer olarak tanımladıklarını tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre ilk olarak huzurevlerindeki kurallar ve kısıtlılıklar bireylerin evlerindeki gibi bağımsız hareket etmelerini engellemektedir. İkinci olarak sakinler, görevlilerin yeterli zamanları olmadığı için sakinlerle ilişkilerini bir iş/görev gibi gördükleri düşüncesindedirler. Huzurevi sakinleri son olarak akrabalarıyla huzurevi görevlilerinin ilişkilerinden hareketle huzurevlerini sakinlerden sürekli bir şeylerin saklandığı ve sakinlerin dışlandıkları bir ortam gibi tanımlamaktadırlar. Tuckett'in bu analizi huzurevi sakinlerinin gözünden huzurevlerinin rahatsız edici yönlerini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada ulaşılan temalar Tuckett'in ulaştığından farklı olarak huzurevi çalışanlarıyla ve huzurevindeki yaşamın rutinlerinden çok aileye özlem nedeniyle sakinlerin huzurevi yaşamından rahatsızlık duyduklarını ortaya koymaktadır. Nitekim Fleming ve Kydd'nin (2018, s. 155) tespit ettikleri gibi huzurevi çalışanları ve sakinlerin akrabaları huzurevi hizmetlerindeki ulusal standartları önemserken; huzurevi sakinleri aile olma duygusuna daha fazla önem vermektedirler.

Huzurevleri, yaşlanmayla birlikte bireylerin gündelik yaşamlarındaki rutinlerin yerine getirilmesinde kolaylık sağlamaktadır. Ancak sakinleri kendi evlerinde gibi hissettirecek bir ortam yaratamamaktadır. Bu durum saha ziyaretlerinde görüşlerine baş vurulan bir huzurevi çalışanınun ifadelerine şu şekilde yansımıştır;

"Yani bilmiyorum da ev ortamı farklı bir şeydir diye düşünüyorum. Mesela gidiyor ziyarete gidip geliyor daha kötü geliyor... Artık sığmıyorlar mı; sığdırmıyorlar mı? Gitmeyi istiyorlar. Mesela atıyorum bana 10 günlük izin yazdırıyorlar; 2 gün sonra buradalar. Ya da ora mı kabul etmiyor?"

Bu sebeple huzurevi sakinleri eski aile ilişkilerini huzurevi yaşamında bulamadıklarını ifade etmektedirler. Yaşlı bireylerin huzurevinde yaşamaları ailelerinin onları istemediği düşüncesine neden olabilmektedir. İstenmeyen birey olarak görülme yaşlanmayla birlikte arttığı düşünülen kendini değersiz hissetme duygusunu da pekiştirmektedir. Bu durum da sakinlerin huzurevi yaşamından rahatsızlık duymalarına karşın mecburen burada yaşamayı tercih etmeleriyle sonuçlanabilmektedir.

SONUÇ

Huzurevi yaşamını fenomenolojik bir desenle ele alan bu araştırmada amaç huzurevi sakinlerinin deneyimlerinden hareketle huzurevi yaşamının özünü ortaya koymaktadır. Bu amaçla çalışmada öncelikle sakinleri huzurevi yaşamını tercih etmeye götüren nedenler ve deneyimler sorgulanmıştır. İkinci olarak da çalışmada sakinlerin huzurevi yaşamındaki deneyimleri çerçevesinde huzurevi yaşamını nasıl anlamlandırdıkları sorgulanmıştır.

Sakinlerin huzurevi yaşamını tercih nedenleri her bireyin kendi yaşam tecrübelerine göre çeşitlenmektedir. Huzurevi yaşamını tercih etme kimi zaman bir zorunluluk kimi zaman ise bir tercih olarak değerlendirilebilir. Bireyler gündelik ihtiyaçlarını karşılanma amacıyla aile desteği, sosyal destek programları, destekli yaşam merkezleri gibi birçok strateji deneyip bu stratejiler başarıya ulaşmadığında huzurevi yaşamını son çare olarak tercih ettikleri için huzurevinde yaşama bir anlamda çaresizliklerin bir sonucudur. Bu çaresizlik sosyal politikaların eksikliğinden kaynaklanabileceği gibi toplumsal ve kültürel yapıdaki değişimlerin de bir sonucudur. Yaşlı bireyleri huzurevi tercihine

götüren temalar bir arada değerlendirildiğinde yaşlanmayla birlikte deneyimledikleri sağlık-fiziksel, ekonomik ve sosyal ilişkilerdeki dezavantajlı durumların onları huzurevi tercihinde yönlendirdiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada ulaşılan temalar huzurevi tercihinde fiziksel yetersizlikler, sosyal destek ihtiyacı ve özgür yaşama arzusunun yanında özellikle ekonomik sebeplerin ve huzur-dirlik arayışının da etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu noktada yaşlı bireylerin ekonomik olarak desteklenmesi, desteklerin artırılması gerekmektedir. Ayrıca aile ile ilişkilerde yaşanan huzursuzlukların ve gerilimlerin giderilmesine yönelik politikalara da ihtiyaç vardır. Bu tür politikalar değerlendirilirken yaşlı bireyleri huzurevi yaşamına sürükleyen dezavantajların yaşlı olma hali ile özdeşleştirilmesi doğru bir tutum olmayacaktır. Çünkü dezavantajlar toplumsal olarak inşa edildiği için ve dezavantajları ortadan kaldıracak yeterli önlemler alınmadığı için yaşlı bireyler huzurevlerini alternatif bir yaşam alanı olarak tercih etme durumunda kalmaktadırlar. Bu durumda dezavantajlı durumların ortadan kaldırılması önleyici tedbirler olarak önemli bir sosyal politikadır. Başka bir ifadeyle yaşlı bakımı önleyici sosyal politikalarla giderilmesi gereken toplumsal bir ihtiyaca dönüşmüştür.

Tercih sonrasında sakinlerin deneyimledikleri huzurevi yaşamı hakkındaki düşünceleri çalışmanın ikinci problem cümlesini oluşturmaktadır. Bu problem cümlesi çerçevesinde ulaşılan temalar sakinlerin gündelik ihtiyaçların karşılanması açısından huzurevi yaşamından memnun olduklarını ortaya koyarken; aile ilişkileri açısından ise rahatsız olduklarını ortaya koymaktadır. Çalışmada ulaşılan temalardan sakinlerin huzurevinden duydukları rahatsızlıkların aile yaşamına ve ailenin sağladığı dayanışmaya ihtiyaç duymalarıyla ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Gündelik ihtiyaçların karşılanmasında aileden yeterince destek görememe ve bir yük gibi görülme yaşlı bireylerin huzurevi yaşamını konfor ile özdeşleştirmelerinde etkilidir. Buna karşın huzurevi yaşamı sırasında aileden beklenen sosyal ve psikolojik desteğin tatmin edici olmamaktadır. Bu çalışmada ulaşılan temalar huzurevi sakinlerinin geçmiş aile yaşantılarına özlem duyduklarını ortaya koymaktadır. Huzurevi yaşamının tanımlanmasında aileye duyulan özlemin belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Huzurevleri ev gibi olmayı amaçlar. Başka bir ifadeyle sakinlerin kendilerini evlerindeymiş gibi hissetmelerini sağlamayı hedefler. Ancak huzurevinin yapısal özellikleri nedeniyle bu pek mümkün değildir. Huzurevlerinde düzenin sağlanabilmesi için zorunlu olarak belirli kurallar vardır. Bu kurallar huzurevindeki günlük yaşamı belirlerken sakinlerin bağımsız karar almalarını sınırlandırır. Bu nedenle huzurevlerinde sunulan hizmetlerin yanında ait olma duygusunun geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Ailelerinden uzaklaşan sakinler dışlanmışlık hissiyle ailelerine olan aidiyet duygusunu kaybederken bu ihtiyacı huzurevinde de karşılayamamaktadırlar. Aile yaşamına duyulan özlem ait olma ihtiyacıyla yakından ilişkilidir. Huzurevleri ise sakinlerin bu ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır.

Çalışmada ulaşılan temalar bir arada değerlendirildiğinde huzurevlerinin yaşlanmayla birlikte ortaya çıkan gündelik ihtiyaçların giderilmesinde karşılaşılan dezavantajların ortadan kaldırılması nedeniyle olumlu bir düşünceye sahip olmalarına karşın; özellikle ailenin sağladığı sosyal destek açısından evleri gibi olmadığını düşünmektedirler. Huzurevi sakinleri aileleri ile yaşadıkları sorunlar nedeniyle huzurevi yaşamına yönelirken burada yaşamaya başladıklarında da aile yaşamına duydukları özlemi dile getirmektedirler.

Huzurevi yaşamı üzerine yapılan fenomenolojik bir araştırmanın huzurevi yaşamının özünü ortaya koyması beklenir. Çalışmada ulaşılan temalar çerçevesinde huzurevi yaşamının özü konforlu, aileye özlemin arttığı ve zorunlu olarak tercih edilen bir yaşam şeklinde tanımlanabilir. Yani zorunluluk, konfor ve özlem kavramları huzurevi yaşamının özünü tanımlamaktadır.

Huzurevi yaşamının tanımlamaya yönelik yeterince fenomenolojik araştırma olmaması nedeniyle çalışmanın bu noktada alana katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırma ayrıca araştırmasının sahası bağlamında huzurevi yaşamının özünün ne olduğunu ortaya koyması açısından

da literatüre katkı sağlayacak ve benzer özelliklere sahip şehirlerde yapılacak araştırmalar için de yararlı olacaktır. Çalışma huzurevi yaşamı ile aile hayatını bütünleştirecek sosyal politikaların geliştirilmesine ve konuyu bu yönüyle ele alacak araştırmaların yapılmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda aile hayatı ile huzurevi yaşamının nasıl bütünleştirilebileceğinin ele alınması yararlı olacaktır. Ayrıca bu çalışmanın sonuçlarından hareketle huzurevi sakinlerinin kendilerini değerli hissettirecek uygulamaların yapılmasına ihtiyaç olduğu da anlaşılmaktadır. Yeni araştırmalarla bu uygulamaların neler olabileceği yine huzurevi sakinlerinin gözünden araştırılabilir.

SUMMARY

Old age is a fragile period in that an individual needs love and attention, as well as to get away from social life because of health problems (Aktaş Polat ve Hira, 2017, s. 3252). Considering the physical/physiological changes experienced with aging and the changes occurring in the social structure, in today's societies, elderly individuals have ceased to be a "value" and have begun to be seen as a social "problem" and a "burden" on society. As a result, the elderly people's status in the society is gradually disappearing with the prejudices that they are incompetent, grumpy, worthless, don't contribute to the economy and production, and are useless. Elderly individuals exposed to such negative messages from their environment also evaluate themselves from the same point of view, which causes them to be marginalized and disadvantaged (Özütürker, 2021). Nursing homes are becoming widespread worldwide due social policies that provide the support that elderly people need and aim to eliminate their disadvantaged situations. Nursing homes in Turkey primarily provide food, beverage, shelter, etc. They provide daily necessities such as providing social welfare and increasing the quality of life for the elderly with services and care opportunities (İçli, 2004). It can also be said that nursing homes make a contribution to the protection of elderly people from loneliness and increase their life satisfaction by enabling them to establish close social relationships (İçli, 2004; Ebadi Asayesh ve Özben, 2019; Bahar, Tutkun ve Sertbaş, 2005). In addition, nursing homes can prevent the deepening of the social isolation tendency that increases with aging and increase the social participation of elderly individuals (Taş ve Şaldırdak, 2021). Nursing homes are places with high financial costs for the elderly. In addition, because they are long-term care places, individuals, families, and government think that elderly people will apply to nursing homes as a last resort (Charles ve Sevak, 2005). Since nursing homes are seen as the last stop of life, living in a nursing home is often not a desired situation. Life in nursing homes is considered a stressful experience that affects both biological and psychological health and social functionality (Akyıl, vd., 2018). One of the problems related to nursing homes is being away from the family. The elderly individual who leaves his/ her family in which s/he has authority and dignity and settles in a nursing home may have negative feelings such as worthlessness and isolation (Karataş, 1990). Nursing homes are seen as places where destitute and lonely live in the society. Despite these prejudices in society, nursing homes can also be a conscious choice of elderly individuals. The main goal of nursing homes is to minimize the disadvantages and problems faced by elderly people. The subject of this research is the nursing home experiences of individuals who live in nursing homes and their thoughts about nursing home life. In the study, the reasons for the preference of nursing home residents and how they define nursing home life are aimed to be revealed. Two problem sentences were formulated to reveal the nursing life experiences and thoughts of the participants. The first problem sentence was expressed as "Why do residents prefer nursing home life?" The second problem sentence was expressed as "What are the residents' thoughts about nursing home life?" The first problem sentence aims to find out why residents prefer the nursing home life. The second problem sentence aims to understand their evaluations of nursing home life, their satisfaction with their lives in nursing homes and the way they define nursing home life. As the study focuses on the experiences and perspectives of individuals living

in nursing homes, the phenomenological method was adopted. Here, the research is based on Van Manen's (1990) phenomenological understanding. Van Manen's interpretive phenomenology is a method that interprets the subject under study based on the experiences of the participants. The purposive sampling method was chosen to determine the participants. 21 participants aged 60 and over living in nursing homes were interviewed. The data gathering is based on the face-to-face interview method. Van Manen's selective and emphatic approach was used during the analysis process of the data. Accordingly, first of all, important expressions and sentences were coded. The themes were created based on the relationships between the codes. Finally, through the themes created the thoughts of nursing home residents about nursing home life were interpreted. The diversification technique was used to ensure validity and reliability during data the gathering and analysis stages. The results show that the residents preferred nursing home life for different reasons such as economic inadequacy, need for social support, and seeking peace and freedom regarding the first problem sentence. In relation to the second problem sentence of the study, it was understood that although the residents identify nursing home life with comfort and convenience, they think that nursing home life cannot replace living with a family.

Makale Bilgileri		Article Information	
Etik Kurul Kararı:	Çalışma, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nin 21.11.2018 tarihli ve 01-07 onay numaralı kararı ile Etik Onay almıştır	Ethics Committee Approval:	The study received Ethical Approval with the decision of Kırşehir Ahi Evran University dated 21.11.2018 and approval number 01-07.
Katılımcı Rızası:	Araştırmaya katılanlara çalışmanın amacı ifade edilerek rızaları alınmıştır.	Informed Consent:	The purpose of the study was expressed to the participants and their consent was obtained.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.	Financial Support:	No financial support was received from any institution or project for the study.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict of Interest:	There is no conflict of interest between individuals and institutions in the study.
Telif Hakları:	Telif hakkına sebep olacak bir materyal kullanılmamıştır.	Copyrights:	No copyrighted material has been used.

KAYNAKÇA

- Abrahamson, K., Hass, Z. ve Arling, G. (2018). Shall I stay or shall I go? The choice to remain in the nursing home among residents with high potential for discharge. *Journal of Applied Gerontology*, 39(8), 863–870.
- Aktaş Polat, S. ve Hira, İ. (2017). Konaklama birimi olarak huzurevleri algısı. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3250–3267.
- Akyıl, R. Ç., Adıbelli, D., Erdem, N., Kırış, N., Aktaş, B., ve Karadakovan, A. (2018). Huzurevinde ve evde kalan yaşlılarda yalnızlık ve algılanan sosyal destek ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(1), 33-41.
- Ardahan, M. (2010). Yaşlılık ve huzurevi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 25-32.
- Arun Ö. ve Özkurt V. (2019). Bakım sürecinde ihmalin yeni bir türü: Geronteknolojik yoksunluk. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 9(2), 107-123.
- Bahar A., Tutkun H. ve Sertbaş G. (2005). Huzurevinde yaşayan yaşlıların anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6, 227-239
- Bahar, G., Bahar, A., ve Savaş, H. A. (2009). Yaşlılık ve yaşlılara sunulan sosyal hizmetler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12), 85-98.
- Berg, B. L. ve Lune H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (H. Aydın, Çev.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Blackburn, J., Locher, J. L., ve Kilgore, M. L. (2016). Comparison of long-term care in nursing homes versus home health: Costs and outcomes in Alabama. *The Gerontologist*, 56(2), 215-221.
- Bodner, E., Cohen-Fridel, S., ve Yaretzky, A. (2011). Sheltered housing or community dwelling: Quality of life and ageism among elderly people. *International Psychogeriatrics*, 23(8), 1197-1204.
- Campbell-Enns, H. J., Campbell, M., Rieger, K. L., Thompson, G. N., ve Doupe, M. B. (2020). No other safe care option: Nursing home admission as a last resort strategy. *The Gerontologist*, 60(8), 1504–1514.
- Charles, K. K., ve Sevak, P. (2005). Can family caregiving substitute for nursing home care? *Journal of Health Economics*, 24(6), 1174–1190.
- Cook, G., Thompson, J., ve Reed, J. (2015). Re-Conceptualising the status of residents in a care home: Older people wanting to 'live with care'. *Ageing and Society*, 35(8), 1587-1613.
- Çunkuş, N., Taşdemir Yiğitoğlu, G. ve Akbaş, E. (2019). Yaşlılık ve toplumsal dışlanma. *Geriatric Bilimler Dergisi*, 2 (2), 58-67
- Ebadi Asayesh, F. ve Özben, M. (2019). Huzurevleri ve yaşlılık: Ağrı ve İstanbul örnekleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 849-864.
- Efe, M. (2008). Kentsel çevre ve huzurevleri İzmir örneği. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 121-133.
- Eryiğit Günler, O. (2020). Modernleşme sürecinde yaşlılık ve sorunları, M. Çakır ve F. Kahraman (Ed.), *Sosyal problemler sosyolojisi içinde* (s. 460-483), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fleming, A., ve Kydd, A. (2018). What makes a nursing home homely? A Scottish based study, using q methodology of the perceptions of staff, residents and significant others. *Journal of Research in Nursing*, 23(2–3), 141–158.
- Görgün Baran, A. (2020). Türkiye’de yaşlanmanın kadınlaşması ve yaşanan dezavantajlar. F. Arık ve L. Taş (Ed.) *Dezavantajlı gruplar ve dezavantajlılık sosyolojisi içinde* (s. 51-83), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Görgün Baran, A., Kalıncı, V., Aral, N., Akın, G., Baran, G. ve Özkan, Y. (2005). *Yaşlı ve aile ilişkileri araştırması: Ankara örneği*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Hauge, S., ve Kristin, H. (2008). The nursing home as a home: A field study of residents' daily life in the common living rooms. *Journal of clinical nursing*, 17(4), 460-467.
- Heap, J. ve Fors, S. (2015). Duration and accumulation of disadvantages in old age. *Social Indicator Research*, 123, 411-429.
- Hellström, U. W., ve Sarvimäki, A. (2007). Experiences of self-determination by older persons living in sheltered housing. *Nursing ethics*, 14(3), 413-424.
- <https://www.aile.gov.tr/haberler/huzurevleri-26-bin-cinarin-yuvasi-oldu/#:~:text=Halihaz%C4%B1rda%20Bakanl%C4%B1%C4%9Fa%20ba%C4%9F1%C4%B1%2C%20%C3%B6zel%20ve,26%20bin%202%20ki%C5%9Fi%20kal%C4%B1yor.> Erişim tarihi: 10.11.2022.
- İçli, G. (2004). Huzurevinde kalan yaşlılar üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1, 5-24.
- Institute of Medicine (1986). *Improving the quality of care in nursing homes*. Washington, D.C.: National Academy Press.
- Kahana, E., Lovegreen, L. ve Kahana, B. (2011). Long-term care: Tradition and innovation. A. Richard, Jr., Settersten ve L. A. Jacqueline L. (Ed.) *Handbook of Sociology içinde* (s. 583- 602).
- Kalaycı, I. ve Özkul, M. (2017). Geleneksel kalabilsem modern olabilsem: Modernleşme sürecinde yaşlılık deneyimleri. *Vizyoner Dergisi*, 8 (18), 90-110.
- Kalaycı, I. ve Özkul, M. (2018). Modernleşme sürecinin mağdurları olarak yaşlılar: Türkiye'de yaşlı istismarı ve ihmali. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43, 92-119.
- Karaca, F. (2010). Huzurevinde kalan yaşlıların hayata bakış açıları ve gelecekle ilgili beklentileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 50-72.
- Karataş, S. (1990). Yaşlılıkta yaşam doyumu ve etkileyen etmenler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 8(1-2-3), 105-114.
- Kaya, F. (2017). Türkiye'de Yaşlı Nüfus ve Huzurevleri. *Akademik Bakış*, 61, 423-440.
- Konak, A. ve Çiğdem, Y. (2005). Yaşlılık olgusu: Sivas huzurevi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 23-63.
- Köroğlu, C. Z. ve Köroğlu, M. A. (2015). Mekânın dönüşümü ve yaşlılık üzerine: kentleşme ve yaşlılık olgusu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (41), 812-821.
- Kresl, P. K. ve Letri, D. (2010). *The aging population and the competitiveness of cities*. UK: Edward Elgar.
- Lowry, D. S. (2009). *Aging social change and elderly well-being in rural China: Insights from mixed-methods village research*. Population Studies Center Research Report, 09-691.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Duman, Çev.). Ankara: Nobel.
- Öz, F. (2002). Yaşamın son evresi: Yaşlılık psiko-sosyal açıdan gözden geçirme. *Kriz Dergisi*, 10 (2), 17-28.
- Özmete, E. (2017). *Türkiye'de kuşaklararası dayanışmanın değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Öztop, H., Şener A. ve Güven, S. (2008). Evde bakımın yaşlı ve aile açısından olumlu ve olumsuz yönleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, (1): 39-49.
- Özütürker, M. (2021). Yaşlı ayrımcılığı. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 3043-3056.

- Riedl, M., Mantovan, F., ve Them, C. (2013). Being a nursing home resident: A challenge to one's identity. *Nursing Research and Practice*, 1-9.
- Rioux L. (2010). Why do elderly people choose to live in a community home? A study among French population. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 3(52), 115-120.
- Ryan, A. A., ve Scullion, H. F. (2000). Family and staff perceptions of the role of families in nursing homes. *Journal of Advanced Nursing*, 32(3), 626-634.
- Sanford, A. M., Orrell, M., Tolson, D., Abbatecola, A. M., Arai, H., Bauer, J. M., Cruz-Jentoft, A. J., Dong, B., Ga, H., Goel, A., Hajjar, R., Holmerova, I., Katz, P. R., Koopmans, R. T., Rolland, Y., Visvanathan, R., Woo, J., Morley, J. E., ve Vellas, B. (2015). An international definition for "nursing home". *Journal of the American Medical Directors Association*, 16(3), 181-184.
- Şenol, D. ve Erdem, S. (2017). Yaşlılık ve yaşlı kadınlarda huzurevi algısı: Nitel bir çalışma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (2), 31-50.
- Şentürk, Ü. (2018). *Yaşlılık sosyolojisi: Yaşlılığın toplumsal yörengeleri*. Bursa: Dora.
- Stein, A. (2010). *Longing for nothingness: resistance, denial, and the place of death in the nursing home*. United Kingdom: Jason Aronson.
- Svidén, G., Wikström B. M. ve Hjortsjö-Norberg, M. (2002). Elderly persons' reflections on relocating to living at sheltered housing, *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 9(1), 10-16.
- Talu, E. (2019). Huzurevlerine ilişkin toplumsal algı, üzerine bir ikilem: Beyaz Melek filmi. *The Journal of Academic Social Science*, 95(7), 157-170.
- Taş, L. ve Arık, F. (2020). Dezavantajlı gruplar ve dezavantajlılığa ilişkin sosyolojik bir çerçeve. F. Arık ve L. Taş (Ed.), *Dezavantajlı Gruplar ve Dezavantajlılık Sosyolojisi içinde* (s. 7-50). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Taş, L., ve Şaldırdak, G. A. (2021). Huzurevinde kalan yaşlıların sosyal izolasyon deneyimleri. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 41(2), 351-379.
- Taşçı, F. (2016), refah devleti ve yaşlılık algısı: Türkiye üzerinden değerlendirmeler. B. Altuntaş (Ed.) *Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Politika içinde* (s. 35-56). Ankara: Nobel Yayınları.
- Tezcan, M. (1989). Toplumsal değişme ve yaşlılık. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(2), 169-177.
- Tuckett, A. (2007). The meaning of nursing-home: 'Waiting to go up to St. Peter, OK! waiting house, sad but true': An Australian perspective. *Journal of Aging Studies*, 21, 119-133.
- Tufan, İ. (2007). Modernleşme hareketi bağlamında Türkiye'de kuşaklar arası ilişkiler: Modernleşme hareketi genç ve yaşlı kuşakların ilişkilerine nasıl bir etki yapıyor? *Akdeniz Ü. GB İTGE Arşivi*, 1-158.
- Van Bilsen, P. M., Hamers, J. P., Groot, W., ve Spreeuwenberg, C. (2008). Sheltered housing compared to independent housing in the community. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 22(2), 265-274.
- Van Manen, M. (1990). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. New York: State University of New York Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2.bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.